

GASONTZWAVELING DRENTE

Cobie Ensink

Niet alleen de temperatuur was aan de hoge kant, ook de gemoederen raakten voortdurend verhit tijdens de hoorzitting op 6 juli jl. naar aanleiding van de vergunningsaanvraag van de NAM voor de bouw en exploitatie van een gasontzwavelingsinstallatie voor aardgas te Emmen. Ruim voor de aanvang stroomde de concertzaal van Hotel Grimme vol. Gewapend met tientallen spandoeken — NAM helpt niet bij longkanker — Ouwerkerk en de mijnwet staan garant voor één longoedeem per persoon — maakten 4 à 500 mensen duidelijk hoe over de NAM plannen werd gedacht. Met op de achtergrond het toneel waarop een schoorsteen met doodskop en een dood bos er omheen, opende gedeputeerde A. Eshuis de hoorzitting. Emmen, de parel van de Hondsrug op weg naar haar Rijnmondambiance.

De eerste spreker, uit Erica, stond garant voor een pijnlijke incident. Hij maakte bezwaren tegen de aanwezigheid in het forum van ir. H.J. Brand, hoofd van de afdeling Milieu van de Provinciale Waterstaat, die onlangs op persoonlijke titel verklaarde 'waardering te hebben voor de milieusanerende inspanningen van het chemisch bedrijf Scado te Schonebeek. Scado zou altijd wel blijven stinken, het was per slot van rekening geen koekfabriek.' De

door de Scado-stank getergde Ericaan betoogde: 'Ons is steeds voorgehouden dat Scado stankvrij wordt en nu moet die zwavelfabriek met stank (H_2S) er door gedrukt worden met het risico door dezelfde Brand afgescheept te worden met de opmerking: Niet klagen, maar de rotte eieren stank dragen, want de zwavelfabriek zou immers ook geen koekfabriek worden. Uit de Brand zijn we in dit gebied.' 'De koekfabriek zal Brand wellicht zijn leven lang achtervolgen', aldus Eshuis, die hiermee de discussie als beëindigd wenste te beschouwen. Brand bleef achter de tafel, de Ericaan en de emoties eveneens.

Een oord gaat haar ondergang tegemoet. Met inhoudelijke bezwaren tegen de gasontzwavelingsinstallatie kreeg het forum, waaronder vertegenwoordigers van Staatstoezicht op de mijnen, de NAM, de provincie en de burgemeester van Emmen, hoegenaamd niet te maken. Een bonte stoet met voornamelijk politieke en/of emotionele bezwaren passeerde de tafel en mikrofoon. Een referendum werd geëist en er kwam zelfs een voorstel om schoon aardgas van Rusland te betrekken in ruil voor beste boter. Dan kwam de EG ook nog van de enorme boterberg af. Ook vanuit het forum kwam een advies: 'De provincie is er ook voor hulp bij het opstellen van het bezwaarschrift'. Een predikant

had dat advies niet nodig, hij beschikte over andere bronnen en getuigde 'herhaaldelijk wordt zwavel in de bijbel genoemd wanneer een oord haar ondergang tegemoet gaat.' Een en ander werd voor kennisgeving aangenomen. Voor eventuele schade, dood van duiven door de brandende fakkel, beloofde de NAM op te draaien. Na 4½ uur vergaderen waarbij democratische onmacht de boventoon voerde, keerde het publiek huiswaarts.

46 bezwaarschriften

In totaal zijn er 46 bezwaarschriften ingediend tegen de NAM installatie, onder meer door Plaatselijk Belang Nieuw Dordrecht, Landbouwschap Drente, het Emmer bedrijf Power Plate, de Milieuraad Drenthe en de stichting Milieu Rondomme. Met het sluiten van de inspraakronde in eerste instantie (20 juli) is de rust in Z.O. Drente allerminst weergekeerd. Reden is de openbare raadsvergadering van Emmen op 26 september waar het besluit genomen zal worden om al of niet grond te verkopen aan de NAM voor de bouw van de installatie. De lokatie ligt in een gebied waar vroeger een kanaal liep waar vermoedelijk illegaal chemisch afval is gedumpt. Milieu Rondomme heeft deze lokatie samen met 14 andere dumpplaatsen in kanalen bekend gemaakt. De bevolking lijkt er

Van een onzer verslaggevers

EMMEN — Gedeputeerde Eshuis kan begrip opbrengen voor de emoties, die zijn opgeluid naar aanleiding van de ontwikkelingen rond de NAM-fabriek. Die zijn hem, zoals hij zei, na gisteravond nog wat duidelijker geworden. Eshuis was voorzitter van de hoorzitting, die de provincie organiseerde over de problematiek van de ontzwavelingsfabriek. Ook gisteravond losten zakelijke en emotionele argumenten van het publiek elkaar in snel tempo af. Velen vreezen niet alleen ontwrichting van het milieu, maar van hun hele bestaan. Een man met een aandoening

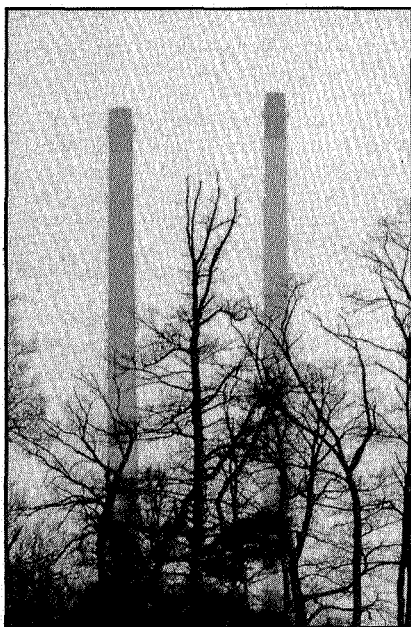
Gedeputeerde Eshuis: 'Emoties begrijpelijk'

aan zijn ademhalingsorganen (cara-patiënt) wilde er zelfs „maar een eind aan maken”, liever dan de komst van de fabriek af te wachten. Eshuis probeerde hem gerust te stellen: als de fabriek er komt, zullen ook cara-patiënten zich geen zorgen hoeven te maken.

Hoe tegenstanders van het milieu zich de toekomst van het milieu voorstellen, werd duidelijk gemaakt door het „décor”: op het toneel van zaal Grimme was een fabriekspijp op schaal nagemaakt, omringd door verdorde takken... De fabriekspijp van de NAM moet

65 meter hoog worden. De vraag werd gesteld, of dat niet veel te laag is. Sommige industrieën bedienen zich van schoorstenen, die langer dan 100 meter zijn.

Eshuis zelf vindt, in het algemeen gesproken, dat die hoge schoorstenenpolitiek losgelaten moet worden. Want hoge schoorstenen zijn er, om grote concentraties vuiligheid zo hoog mogelijk de lucht in te krijgen. Veel beter is het, de fabrieksuitstoot al op de begane grond te zuiveren, waardoor er minder luchtverontreiniging optreedt en dus volstaan kan worden met relatief lage schoorsteenpijpen, zo zei hij.

Ontzwavelingsfabriek te Grossenkneten.

Toegangshek bij de ontzwavelingsfabriek in het Duitse Grossenkneten.

dit keer weinig moeite mee te hebben dat er weer in een kanaal chemisch afval gesignaleerd is. Sterker nog, alles wat de fabriek kan tegenhouden is welkom, zelfs gif. Ondertussen worden er voorbereidingen getroffen om op grote wijze in optocht op 26 september een petitie aan te bieden aan het gemeentebestuur. Deze petitie is ondertekend door 5000 Emmenaren en honderden randstedelingen. De laatste zijn verzameld door het VVV Emmen die elke bezoeker confronteert met de gevolgen van de fabriek.

Echtscheiding

Toen de plannen bekend werden voor de bouw en exploitatie van de fabriek in 1981 werd er een hevige strijd gevoerd tussen Emmen en Schoonebeek, die beiden dingen naar de gunst van de NAM. Een strijd die Emmen won. Schoonebeek is hierover dusdanig teleurgesteld dat haar burgemeester een scheiding overweegt tussen het oliedorp en de NAM, want altijd zijn de milieubezwaren van de NAM activiteiten voor lief genomen (oa. het gat van Reef) terwijl nu de NAM in de bedstee van Emmen kruipt. Een fikse rel, maar tot een echtscheiding komt het niet.

Dagtochten naar Grossenkneten

Op 10 oktober 1982 reist een bijna voltallige Emmer gemeenteraad af naar Grossenkneten in de Bondsrepubliek, waar op uitnodiging van de NAM een bezoek wordt gebracht aan een, voor die gelegenheid buiten bedrijf gestelde, gasontzwavelingsfabriek. De pers mag niet mee. De Emmer Courant stuurt iets eerder een journalist op pad om ter plaatse het een en ander te registreren. Op de dag van het raadsreisje verschijnt een paginagroot artikel met gegevens over dode bomen, zure regen, huiduitslag en zelfs de evaluatie van een heel dorp. De wethouder voor milieuzaken had echter gekonsta-

teerd dat de huizen rond de fabriek nog steeds bewoond werden. Voor de bevolking allerminst een geruststelling. Een stroom van ingezonden brieven was het gevolg en een nieuw soort dagrecreatie deed zijn intrede. Vanuit Z.O.-Drente ging de ene bus na de andere richting Grossekneden om voor een tientje met eigen ogen de fabriek en de milieuschade te aanschouwen.

Deportatie van cara patiënten

Nieuwe olie op de zwavelgolven gooidde het PvdA gemeenteraadslid D. Otzen. Hij was van mening dat cara patiënten die hinder ondervinden van zwaveldioxide met overheidssteun naar elders moeten kunnen verhuizen. De notitie die alleen voor fractiegenoten bestemd was, kwam echter ook in de kolommen van de Emmer Courant te staan. Voor een ieder een onverkwikkelijke zaak, voor niet cara patiënten het bewijs dat gezonde longen door de fabriek aangetast werden en voor cara patiënten een fatale ontwikkeling.

Nauwelijks op adem van deze rel kwam de NAM in het nieuws. De gasontzwavelingsinstallatie zou 150 arbeidsplaatsen opleveren, hetgeen mooi is meegenomen in Z.O.-Drente, waar het werkloosheidscijfer extreem hoog is, 20-25% van de beroepsbevolking. Mensen die reeds werkloos waren mochten blijven doorstempelen van de NAM omdat voor de vakatures hoog gekwalificeerd technisch personeel nodig is uit het westen. Een paar Drenten mochten het gras maaien en de ramen lappen. Een golf van verontwaardiging resulteerde weer in een serie ingezonden brieven.

NAM geheimen

Op verzoek van het gemeentebestuur van Emmen kwam de Regionale Inspektie voor de Volksgezondheid en Milieuhygiëne met een rapport over de invloeden op het milieu van een ontzwavelingsinstallatie. De inhoud loog er

conclusie voorlopige commissie: EC. 17 29 - 1 - 83

Rapport over ontzwaveling vaardeloos voor het milieu'

Van een onzer
verslaggevers

EMMEN - Het rapport dat het ingenieursbureau Dwaars, Iederik en Verheij heeft opgesteld over de vestiging van een ontzwavelingsfabriek in Emmen, is van geen enkele waarde voor het bepalen van de gevolgen hiervan op het milieu.

Het ingenieursbureau is alleen uitgegaan van de gedachten en de ideeën die de NAM voor haar plannen had aange-

voerd. Andere bouwwijzen, andere opzetten van de installatie of eventuele vestiging op een andere plaats, komen niet ter sprake.

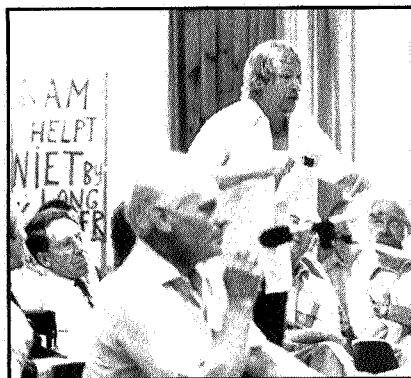
Dit schrijft een voorlopige commissie die B en W van Emmen moet rapporteren over de effecten van de bouw van een ontzwavelingsfabriek in die gemeente op het milieu. Toch zijn juist zulke keuzemogelijkheden erg belangrijk als het er om gaat te bepalen of milieubelangen even goed zijn gewaarborgd als andere.

Deze commissie, die men VCmer (Voorlopige Commissie voor de milieu-effectrapportage) noemt, heeft overigens zeer beslist, vastgesteld dat ze alleen naar de volledigheid en de juistheid van het rapport van DVH heeft gekeken. Niet naar de aanvaardbaarheid van de installatie. Dat is een beslissing die door de overheid moet worden genomen, schrijft ze.

Op pagina 4: Onduidelijkheid over gevolgen bij storingen.

Hoorzitting te Emmen

Protest tegen de ontzwavelingsfabriek

niet om en dan te bedenken dat deze dienst haar informatie verkregen had uit Nammogram, het personeelsblad van de NAM en uit kranteaartikelen. De informatie die in het vooroverleg mbt. de komende vergunningsaanvraag van de installatie bekend was, mocht niet gebruikt worden. Op verzoek van de NAM bleef dat geheim. Geheel ten onrechte werd in de pers met het rapport en zelfs de deskundigheid van de dienst de vloer aangeveegd. En opnieuw ingezonden brieven in de Emmer Courant. Met het rapport in de hand organiseerde het Emmer gemeentebestuur een avond, voor die gelegenheid aangeduid als hoorzitting. Vragen over de NAM fabriek konden niet gesteld worden omdat er niets ter visie lag. Wel is er een poging gedaan om de 500 aanwezigen enig inzicht te verschaffen in de NAM-plannen. Het mocht niet baten, getuige de ontboezemingen van de Drenten als moordenaars, boeven en misdadigers. De bekende milieu-onderzoeker en publicist Pieter Boxman (zie Noorderbreedte 1983-4) uit Emmer Compasuum waarschuwde voor de gevolgen van een dergelijke fabriek in Z.O.-Drente. Volgens hem ging het dezelfde kant uit als in Grossenkneten en de Bondsrepubliek, waar 80% van de naaldbossen stervende of dood is als gevolg van de luchtverontreiniging. De uitstoot van zwaveldioxide is

daarvan één van de oorzaken. De NAM had er volgens Boxman de ondergang van Z.O.-Drente voor over.

Op 21 maart organiseerde de PSP een avond waar ook ontzwaveling centraal stond. Over het algemeen werd er zinnig gediscussieerd. De juridische medewerker van de NAM vond het echter nodig een ordinaire scheldpartij te lanceren doordat ik de officiële analyse-resultaten vermeldde van een gifbelt waarin oa. de NAM illegaal gedumpt had. 'Ik laat ons bedrijf niet kapot maken door een demagoge.'

In de pers kreeg één dagtocht opmerkelijk veel aandacht. Deze was georganiseerd door mevrouw Hansen, fractievoorzitter van de VVD Emmen. Een handje vol raadsleden en op speciaal verzoek P. Boxman en de pers gingen op weg naar Grossenkneten. Onder leiding van de heer Hansen, houtvester van Staatsbosbeheer en echtgenoot van de VVD fractievoorzitter, en een bevriende houtvester in Westduitsland ging men zich oriënteren over de gevolgen van de zure regen in de bossen rond Grossenkneten. Men kwam tot de konklusie dat het wel meeviel, met het gevolg dat Boxman ongelooftwaardig werd genoemd, volgens het verslag in de Emmer Courant, die op dezelfde pagina wist te vermelden dat de JOVD de bouw en exploitatie van de NAM fabriek wel zag zitten. Een volgende dagtocht met een deskundige en de pers resulteerde in een rehabilitatie van Boxman. Het moet het gemeentebestuur van Emmen inmiddels duidelijk zijn dat de bevolking deze installatie niet pikt en het zou dan ook verstandig zijn om op 26 september te besluiten geen grond af te staan voor dit mens- en milieuvriendelijke project.